

नव जनचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेत्री पूजा शर्मा फिल्ममन्दा ज्यादा व्यक्तिगत जीवनका कारण चर्चामा आउने गर्छिन् । विगत ३ वर्षयता उनी युद्ध बानियाँको प्रेममा छिन् । यतिबेला संयुक्त लणालीमा रेस्टुरेन्ट व्यवसाय सुरु गरेका उनीहरू अर्को वर्ष विवाह बन्धनमा बाँध्ने योजनामा समेत छन् । युद्धप्रति पूजाको कुन हृदयसम आशक्ति छ भन्ने कुरा उनले आफ्नो आँसुमा खोपेको दयादुले पनि बयान गर्छ । सोमबार युद्धको जन्मदिनमा पूजाले आफ्नो आँसुमा युद्धको नामको दयादु बनाएकी छन् । उनको आँसुमा 'यू' लेखिएको छ ।

आजको विचार...
हरेक... (दुई पेजमा)
दुर्गाप्रसाद अर्याल

अभिनेता दयाहाज राईलाई यतिबेला क्यान्सर भयाइ छ । एकातिर छायांकनको निकै चढारो छ भने अर्कोतिर रिलिज पर्सिष्ट बसेका फिल्मको तौती ने छ । अहिले अवस्था यस्तो आएको छ कि एक्लै गितिमा उनका आफ्नै फिल्म बक्स अफिसमा भिडिङरहेका छन् । अब छायांकन समेत जुध्न थालेको छ । अहिले उनका दुईवटा फिल्म 'जनसरा' र 'डि.ग्री माइला'को एकसाथ छायांकन भइरहेको छ । सबैभन्दा पहिला दयाहाजले 'डि.ग्री माइला'को छायांकन भ्याउनेछन् । यो फिल्मको "फर्स्ट सेइयुल" पूरा भैसकेकाले अब धेरै दिनको छायांकन बाँकी छैन ।

सक्षिप्त समाचार
जापान भूकम्प : मृतकको संख्या १ सय ६१ पुग्यो
(रासस/एएफपी)
शिका, जापान, पुस २३/जापानमा भूकम्पका कारण मृत्यु हुनेको संख्या १ सय ६१ पुगेको छ । अंग्रेजी नयाँ वर्षको दिन गएको भूकम्पमा परी मृत्यु हुनेको संख्या १ सय ६१ पुगेको हो ।
दुई हजारभन्दा बढी मानिस अझै पनि सम्पर्कविहीन भएका छन् भने अन्य धेरैलाई आपतकालीन आश्रयस्थलमा राखिएको छ । मध्य इशिकावा क्षेत्रमा ७.५ म्याग्नीच्यूडको भूकम्पका कारण भवनहरू भत्केको, आगलागी भएको र एक मिटरभन्दा अग्लो सुनामीको झाल आएको साथै भूकम्प र यसबाट निम्तिएका दुर्घटनाका कारण मृत्यु हुनेको संख्या १ सय ६१ पुगेको छ भने १ सय ३ जना अझै हराइरहेका अधिकारीहरूले बताएका छन् । सोमबार भूकम्प आएको नोटो प्रायद्वीपका धेरै समुदायहरू भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त सडकहरूले गर्दा राजमार्ग तथा सडक सञ्जालबाट टाढा हुनुपरेको छ । अनुमानित एक हजार पहिरोहरूमध्ये केहीले सडकमार्गलाई पुरेको वा भत्काएका कारण त्यहाँ सहायताका लागि पठाइएका यातायातका साधनहरू पनि बाटोमा नै अलपत्र बनेका छन् । पछिल्लो दुई दिनयता यस क्षेत्रमा हिउँ परेको छ र केही क्षेत्रमा रातभर १० सेन्टिमिटर (चार इन्च) भन्दा बढी पानी परेको छ ।

राष्ट्रिय सभा निर्वाचन : १५ सिटका लागि ५२ को उम्मेदवारी काँग्रेसमा विवादका बिच उम्मेदवार मनोनयन

हावा संवाददाता
पाल्पा, पुस २३/आगामी माघ ११ गते हुने राष्ट्रिय सभा सदस्य निर्वाचनका लागि सोमबार उम्मेदवारी दर्ता भएको छ । सात वटै प्रदेशबाट राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचनका लागि प्रमुख दलहरूले आफ्ना उम्मेदवार तय गरेका छन् ।
यही फागुन २० गतेबाट रिक्त हुने २० मध्ये १९ सिटका लागि ७ वटा प्रदेशबाट ५२ जनाको उम्मेदवारी परेको छ । सातवटै प्रदेशको निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयबाट बिहान १० बजेदेखि दिउँसो ३ बजेसम्म उम्मेदवारी दर्ता गरिएको थियो । जसमा महिला समूहतर्फ १८, दलित समूहतर्फ ५, अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक समुदायतर्फ ८, र अन्य समूहतर्फ २१, गरी ५२ जनाको उम्मेदवारी दर्ता भएको निर्वाचन आयोगले जनाएको छ । आयोगका प्रवक्ता शालिग्राम शर्मा पौडेलले विज्ञप्ति सार्वजनिक गर्दै शान्तिपूर्ण रूपमा उम्मेदवारको मनोनयन दर्ता भएको जनाएका छन् । शर्माद्वारा हस्ताक्षरित विज्ञप्तिमा लुम्बिनी प्रदेशमा ७ जना, गण्डकी प्रदेशमा ८ जना, बागमती प्रदेशमा १५ जना, कोशी प्रदेशमा ५ जना,

मधेश प्रदेशमा ५ जना, कर्णाली प्रदेशमा ६ जना र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ६ जनाले उम्मेदवारी दर्ता गराएका छन् ।
लुम्बिनीमा महिला समूहका लागि ३ राजनीतिक दलका तर्फबाट र अन्य समूहका लागि ४ राजनीतिक दलका तर्फबाट जम्मा ७ जना उम्मेदवारले मनोनयनपत्र दर्ता गराएका हुन् । गण्डकी प्रदेशमा महिला समूहका लागि ३ राजनीतिक दलका तर्फबाट, अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक समुदायका लागि २ राजनीतिक दलका तर्फबाट र अन्य समूहका लागि ३ राजनीतिक दलका तर्फबाट जम्मा ८ जना उम्मेदवारको मनोनयनपत्र दर्ता भएको छ । यस्तै बागमती प्रदेशमा महिला समूहका लागि ४ राजनीतिक दलका तर्फबाट, दलित

समूहका लागि ३ राजनीतिक दलका तर्फबाट, अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक समुदायका लागि ४ राजनीतिक दलका तर्फबाट र अन्य समूहका लागि ४ राजनीतिक दलका तर्फबाट जम्मा १५ जना उम्मेदवारको मनोनयनपत्र दर्ता भएको छ । कोशी प्रदेशमा महिला समूहका लागि २ राजनीतिक दलका तर्फबाट र अन्य समूहका लागि ३ राजनीतिक दलका तर्फबाट जम्मा ५ जना उम्मेदवारको मनोनयनपत्र दर्ता भएको छ ।
यस्तै मधेश प्रदेशमा महिला समूहका लागि २ राजनीतिक दलका तर्फबाट र अन्य समूहका लागि ३ राजनीतिक दलका तर्फबाट जम्मा ५ जना, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा महिला समूहका लागि २ राजनीतिक दलका तर्फबाट, अपाङ्गता

उम्मेदवारलाई निर्वाचन चिन्ह वितरण हुनेछ ।
काँग्रेसमा विवादका बिच उम्मेदवार मनोनयन
राष्ट्रिय सभा उम्मेदवार छनोटका विषयमा काँग्रेसमा विवाद भएको छ । संस्थापन इतर समूहका कारण काँग्रेसमा विवाद भएको हो । विवादका बिचका उम्मेदवार मनोनयन दर्ता भएको छ । नेता शेखर कोइराला र महामन्त्री गगन थापा समूहले गठबन्धनबाट पाएको १० सिटबाट कम्तीमा ४ सिट आफ्नो समूहले पाउनुपर्ने माग राखेको थियो । संस्थापन पक्षले पेलेर उम्मेदवारको नाम सार्वजनिक गरेसँगै महामन्त्री गगन थापाले लिखित असहमति जनाएका छन् । इतर समूहले ४ जना उम्मेदवारका लागि दाबी गरे पनि तीन जना मात्रै पाएपछि थापाले असहमति जनाएका हुन् । आग्रहपूर्ण निर्णयले पार्टीभित्रको लोकतन्त्रलाई समेत थप कमजोर बनाउने थापाको भनाई छ । यस्तै अर्का महामन्त्री विश्वकप्रकाश शर्माले पनि असमति जनाएका छन् । संसदीय बोर्डलाई पूर्णता नदिएर पदाधिकारीले मात्रै निर्णय गरेको, समावेशी नबनाएको, नेतृत्वले एकलौटी गरेको, योग्य र योगदान गरेकालाई नसमेटेको भन्दै उनले असन्तुष्टि जनाएका हुन् ।

बुटवलमा घरटहरा हटाउन थालियो

लुम्बिनी, पुस २३/बुटवल उपमहानगरपालिकाले सार्वजनिक स्थलमा निर्माण भएका घरटहरा हटाउन थालेको छ । सार्वजनिकस्थल अतिक्रमण गरी संरचना बनाएका ठाउँ खाली गरेर विश्रामस्थल, उद्यान र चौतारी निर्माण गर्ने उद्देश्यले सार्वजनिकस्थलमा निर्माण भएका घरटहरा हटाउन थालिएको उपमहानगरपालिकाले जनाएको छ ।
अतिक्रमण क्षेत्र हटाउने कार्यक्रम अन्तर्गत आइतबार वडा नं ५ हाटबजार लाइनका तीन र नेपालगञ्ज रोडको एक टहरा भत्काइएको छ । सार्वजनिकस्थलमा निर्माण भएका टहरा हटाउन पटक-पटक पत्राचार गरे पनि स्वःस्फूर्त टहरा नहटाएपछि इलाका प्रहरी कार्यालय बुटवल, नगरप्रहरी, भूमि शाखा र स्थानीयको सहयोगमा ती टहरा हटाएको बुटवल उपमहानगरपालिका- ५ का अध्यक्ष हरिप्रसाद श्रेष्ठले जानकारी दिए । उनका अनुसार हाटबजार लाइनमा टहरा हटाएका सडक क्षेत्रबाहेकको क्षेत्रको

स्थलमा उजिरसिंह फल्चा, रामापिथेकस उद्यान निर्माण गरिनेछ । यस्तै नेपालगञ्ज रोडमा सार्वजनिक स्थल र सडक क्षेत्रमा पर्ने वडा नं ५ का बाँकी टहरा हटाउन बुटवल उपमहानगरपालिकाले पत्राचार गरिसकेको र केही दिनभित्रै ती टहरा हटाउने तयारी रहेको उनले बताए । यस्तै वडा नं ६ र अरु वडामा पनि सार्वजनिकस्थलको संरक्षण गर्दै उद्यान र चौतारी निर्माण गर्ने अभियान बुटवल उपमहानगरपालिकाले सञ्चालन गरेको छ । बुटवललाई उपयुक्त विश्रामस्थलका रूपमा विकास गर्नका लागि पर्यटकीय स्थल, उद्यान, चौतारी, सार्वजनिक शौचालय र पिउने पानीको व्यवस्था गर्ने गरी चालु आर्थिक वर्षमा बजेट विनियोजन गरेको नगर प्रमुख खलराज पाण्डेले बताए । उनका अनुसार चालु आवमा केही स्थानमा मोडेलका रूपमा केही चौतारी निर्माण गरिनेछ र आगामी आवमा बुटवलका सबैजसो वडामा उद्यान र चौतारी निर्माण गरिनेछ । -रासस

जिल्ला सहकारी संघ पाल्पाको साधारण सभा 'सहकारीमार्फत उत्पादन र बजारीकरणमा जोड दिनुपर्छ'

जगदीश भट्टराई
पाल्पा, पुस २३/लुम्बिनी प्रदेशका सभामुख तुलाराम घर्तीले सहकारीमार्फत उत्पादन र बजारीकरणमा जोड दिनुपर्ने बताएका छन् । जिल्ला सहकारी संघ पाल्पाको ११ औं वार्षिक साधारण सभालाई तानसेनमा सम्बोधन गर्दै उनले सहकारीमार्फत कृषकले उत्पादन गरेका कृषि उपजलाई निर्वाहमुखीभन्दा पनि आधुनिकीकरण र यान्त्रिकीकरण गरी बजारीकरण गर्न जोड दिएका हुन् ।
प्रमुख अतिथि समेत रहेका सभामुख घर्तीले भने 'स्थानीय सरकारले सहकारीमार्फत उत्पादन र बजारीकरणमा ध्यान दिन आवश्यक छ ।' व्यक्तिगत भन्दा पनि सहकारीमार्फत गरिएको काम दीगो र भरपर्दो हुने भएकाले स्थानीय सरकारले सहकारीमार्फत उत्पादन र बजारीकरण गर्नमा छुट्टै नीति तथा कार्यक्रम बनाउनुपर्नेमा उनले जोड दिए । सभामुख घर्तीले हरेक क्षेत्रमा बुझ्ने, बुझाउने र कार्यान्वयन गर्ने स्थानमा समस्या देखिएको हुँदा नीति अनुसार काम हुन नसकेको बताए । उनले हाल देखिएको सहकारी सम्बन्धी समस्या समाधानका लागि तीन तहमा रहेको सहकारी सम्बन्धी कानुनलाई केलाएर

एकद्वार नीति बनाउनुपर्नेमा समेत जोड दिए । विशिष्ट अतिथि जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख टंकनाथ खनालले कृषि क्षेत्रलाई केन्द्रविन्दुमा राखेर काम गर्न सहकारी सञ्चालकहरूलाई आग्रह गरे ।
कार्यक्रममा नेपाली काँग्रेसका कार्यवाहक सभापति भूपेन्द्र गह्रिरे, नेकपा एमालेका अध्यक्ष धनेन्द्रराज घिमिरे, माओवादी केन्द्रका केन्द्रीय सदस्य अनिलकिशोर घिमिरे, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका जिल्ला उपसभापति सुमन गैरे, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीका जिल्ला अध्यक्ष डुलबहादुर कुँवर, राष्ट्रिय जनमोर्चाका जिल्ला अध्यक्ष विशाल दर्लामी, जिल्ला भूमि आयोगका अध्यक्ष मोहनलाल गैरे, बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडका अध्यक्ष जगदीश भट्टराई, रिब्वीकोट गाउँपालिकाका अध्यक्ष नारायणबहादुर कार्की, अन्धकार मुक्ति

बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाका अध्यक्ष सागर देवकोटा, कृषि ज्ञान केन्द्रका निमित्त प्रमुख सन्तोष चौधरी, नेपाल पत्रकार महासंघ पाल्पाका अध्यक्ष रेखीराम राना लगायतले उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्न सहकारीहरूलाई आग्रह गरे । संघका अध्यक्ष भूपति पाण्डेले संस्थाको संस्थागत प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्दै कृषि उत्पादन तथा बजारीकरणमा जिल्लाका सहकारीहरूले सघाउँदै आएको बताए । उनले भने 'सरकारले कृषिजन्य वस्तु, दूध, मासुमा आत्मनिर्भर बन्ने योजना बनाइरहेँदा यहाँका सहकारीहरूले पनि वस्तुको उत्पादन तथा बजारीकरणमा विशेष ध्यान दिएका छन् ।' स्थानीय सरकारले समेत सहकारीसँग समन्वय गरी उत्पादन र बजारीकरणमा ध्यान दिनुपर्ने अध्यक्ष पाण्डेले बताए । सहकारीले युवालाई पुँजीसहित सीप दिँदा

कृषि आयआर्जनको माध्यम बनेको पनि उनको भनाई छ । सभामा लेखा सुपरीवेक्षणको प्रतिवेदन संस्थाका संयोजक श्रीकृष्ण आत्रेयले प्रस्तुत गरेका थिए । संघले सहकारी मैत्री, योजना तर्जुमा, नियमन, अनुगमनको पाठोमा राम्रो काम गरेको भन्दै १० स्थानीय तह मध्ये रिब्वीकोट गाउँपालिकालाई उच्च मूल्यांकन गर्दै सम्मान गरेको छ । यस्तै उसले विभिन्न विधामा उत्कृष्ट काम गरेका सहकारीहरूमा बगनाकाली कृषि बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था, अन्धकार मुक्ति बचत तथा ऋण सहकारी संस्था र मिलनसार सामाजिक समेत गरेको छ । संघका अध्यक्ष भूपति पाण्डेको अध्यक्षता, कोषाध्यक्ष कृष्ण भट्टराईको स्वागत र सचिव कृष्ण भुसालको सञ्चालनमा कार्यक्रम भएको थियो ।

सम्पादकीय

इमानदारिताको खाँचो

लामो संघर्षपछि ल्याइएको संधीयता माथि अहिले विभिन्न तरिकाबाट बहसहरू सुरु भएका छन् । संधीयता कार्यान्वयनकै चरणमा रहेका बेला आवश्यकता र औचित्य माथि विभिन्न कोणाबाट बहस हुने गरेका छन् । कतै संधीयता आवश्यक रहेको र कतै खारेज गर्नुपर्ने सम्मका आवाज सुनिएका छन् । कार्यान्वयनकै चरणमा रहेका बेला यस्ता बहस हुनु राम्रो होइन । वास्तवमा संधीयताको आधारभूत सिद्धान्त भनेको राज्यको शक्ति र अधिकारलाई एउटै ठाउँमा केन्द्रित नगरी विभिन्न संरचनामा आदर्शतम बाँडफाँट हो । यो समृद्धिको साधन र लोकतान्त्रिक पद्धति पनि हो । यो राज्यसत्ता र शासकीय क्रियाकलापमा बढीभन्दा बढी जनतालाई संलग्न गराउने राजनीतिक प्रक्रिया हो । तर संधीयता माथि नै प्रश्न चिन्ह खडा हुनु राम्रो होइन । संधीय व्यवस्था आफैमा राम्रो भएपनि सरकार र राजनीतिक दलहरूका कारण यसका विपक्षमा आवाज आउनु स्वभाविक नै हो । संधीय सरकारले नै प्रदेशको अधिकार मिच्ने गरेको छ । प्रशासन चलाउन अत्यावश्यक कानून र कर्मचारी संधीय सरकारले उपलब्ध नगराइदिएका कारणले अझै पनि प्रदेशलाई चलायमान बनाउन कठिनाई भइरहेको छ । प्रदेशले भोग्नुपरेको समस्या समाधानप्रति गम्भीरता नदेखाउने संधीय सरकारको नियत, कार्यशैलीले संधीयताको नै उपहास गरिरहेको छ । यसलाई नसच्याउने हो भने मुलुक अवाञ्छित स्थितितिर उन्मुख हुने खतरा रहेको छ ।

संधीय निजामती ऐन जारी गरी प्रदेश निजामती ऐन बनाई जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने मार्ग खुला गर्नुपर्नेमा संधीयता लागू भएको लामो समय हुँदा समेत यस्तो ऐन जारी हुन नसक्नु दुःखद हो । प्रदेश प्रहरी प्रशासन र शान्तिसुरक्षा प्रदेशको एकल अधिकार क्षेत्रभित्रका विषय हुन् । हालसम्म पनि संधीय प्रहरी समायोजन गरेको छैन र प्रदेशको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने प्रदेश प्रहरीको खटन-पटन र शान्ति-सुरक्षाको काम आफै गरी प्रदेशलाई शक्तिहीन बनाउन खोजेको छ । प्रदेश सरकारलाई अधिकार दिने भनिए पनि हरेक कुरा संधीय सरकार आफैले कब्जामा राखेको छ । यस्तो अवस्थामा प्रदेश सरकारहरूले अनावश्यक फर्जुल खर्च गरेर देशको ढुकुटी मात्र सकेको आरोप लाग्ने गरेको छ । जनताले सुशासनको प्रत्याभूति समेत पाउन सकेका छैनन् । जसका कारण संधीयतामाथि आवाज उठ्न थालेको हो । सरकार र राजनीतिक दल गम्भीर नबन्ने हो भने संधीयता माथि थप खतरा रहेको छ । यसर्थ संधीय लोकतान्त्रिक व्यवस्थालाई जोगाई सफल कार्यान्वयन गर्न सरकार र राजनीतिक दलहरू इमान्दार बन्न जरुरी छ ।

Opinion @ Social Network

सबैभन्दा सस्तो औषधि हान्नु हो, किनभने यसको कमी भयो भने सबभन्दा महँगो औषधि खान बाध्य भइन्छ । (शिश्न नेपालको फेसबुक स्टारसबाट www.facebook.com/shishir.nepal)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरू राख्नेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगन गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजयन्तका दैनिकका रूपमा तपाईंसानु आईरहेको छ । यो पत्रिका अझ स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लागि तपाईंहरूको अमूल्य सुझावहरूको हामीलाई अत्यन्तै जरुरी छ । पाठकवृन्द तपाईंका सुझावहरू दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

Table with 2 columns: Office/Institution Name and Address/Phone Number.

हरेक समस्याको समाधान 'आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र'

"हुने कहिल्यै हैन होला की ले कोहिल्यै छोडेन ।" गाँउ घरमा यो उखानको प्रयोग आशाहरू निराशामा परिवर्तन भएको अवस्थामा प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । हुन पनि विभिन्न आशा र अपेक्षा लिई नेपाली जनताले नेतृत्वले उठाएका हरेक कदमहरूमा साथ दिएका छन् । पटक -पटक विभिन्न नामका व्यवस्था परिवर्तनमा साथ दिएको पनि देखिन्छ तर जुन व्यवस्था आए पनि जनताको दैनिकीमा भने खासै परिवर्तन भएको अनुभूति गर्न सकिँदैन । जनताहरूमा आशाका किरणहरू अन्त्य भएको देखिन्छ भने निराशाका अभिव्यक्तिहरू बढ्दै गएको देखिन्छ । जुनसुकै व्यवस्थाले वा जुनसुकै सरकारहरूबाट जनताले अपेक्षा गरे अनुसार प्रतिफल प्राप्त गरेको देखिँदैन । जुन उत्साहका साथ राजनीतिक नेतृत्वले सरकार सञ्चालनमा सहभागी हुन्छन् तर सरकारबाट बाहिरिदा भने असफलता साथमा लिएर निस्कने गर्दछन् । यसो किन भइरहेको छ । यसको खोजिनीति तथा विश्लेषणमा राजनीतिक नेतृत्वको ध्यान गएको देखिँदैन तर यी सबै समस्याको एउटै कारणको रूपमा लिन सकिन्छ । आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको अभाव, परनिर्भर अर्थतन्त्रको अवस्था बढ्दै जानु अनि समाधानको एउटै उपाय हो आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र । यी नै विषयसँग सम्बन्धित विविध पक्षलाई लिएर यहाँ चर्चा परिचर्चा गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

पछिल्लो समय नेपालको अर्थतन्त्रमा वैदेशिक ऋण तथा अनुदानको मात्रा बढ्दै गइरहेको देखिन्छ । तत्कालीन आर्थिक समस्या समाधानका लागि यो महत्वपूर्ण रहेता पनि यसले हरेक क्षेत्र र पक्षमा भने नकरात्मक असर पर्ने गरेको देखिन्छ । आन्तरिक आम्दानीको स्रोतको खोजी नगर्दा दैनिक प्रशासनिक खर्चका लागि पनि वैदेशिक ऋण लिनु पर्ने अवस्थामा देशको अर्थतन्त्र पुग्ने होकी ? प्रश्न उत्पन्न गराएको देखिन्छ । हाल नेपालको वैदेशिक ऋणको अवस्था २३ खर्व भन्दा बढी रहेको र प्रतिव्यक्ति हिसाव गर्दा यो ८१ हजार भन्दा बढी रहेको देखिन्छ भने ऋणको प्रमुख स्रोतको रूपमा विश्व बैंक र एसियाली विकास बैंक देखिन्छन् जुन स्रोतबाट करीव ८० प्रतिशत भन्दा बढी नेपालले वैदेशिक ऋण लिने गरेको देखिन्छ । सोहि मात्रामा वैदेशिक अनुदान तथा सहायता पनि नेपालले विभिन्न द्विपक्षीय र बहुपक्षीय स्रोतबाट प्राप्त गरेको देखिन्छ तर यसको अर्थतन्त्रमा तथ्याकीय महत्व देखिँदैन । यसका साथै वैदेशिक मुद्रा प्राप्त गर्ने महत्वपूर्ण स्रोतको रूपमा लिईने वैदेशिक व्यापारको अवस्था पनि दयनियनै देखिन्छ । भारतसँग मात्रै करीब ८१ प्रतिशत भन्दा बढी व्यापार घाटा रहेको देखिन्छ । यसले नेपालको अर्थतन्त्रलाई थप परनिर्भरता बढाउँदै लगेको देखिन्छ । वैदेशिक मुद्रा प्राप्तिको मुख्य स्रोत बनेको छ विप्रेषण ।

देशमा देखिएका समस्याहरू :
- व्यवस्था, सरकार र राजनीतिक दलहरू प्रतिको विश्वासमा कमी हुँदै जानु ।

दुर्गा प्रसाद अर्याल durga.p.aryal@gmail.com

तत्कालीन आर्थिक समस्या समाधानका लागि यो महत्वपूर्ण रहेता पनि यसले हरेक क्षेत्र र पक्षमा भने नकरात्मक असर पर्ने गरेको देखिन्छ । आन्तरिक आम्दानीको स्रोतको खोजी नगर्दा दैनिक प्रशासनिक खर्चका लागि पनि वैदेशिक ऋण लिनु पर्ने अवस्थामा देशको अर्थतन्त्र पुग्ने होकी ? प्रश्न उत्पन्न गराएको देखिन्छ । हाल नेपालको वैदेशिक ऋणको अवस्था २३ खर्व भन्दा बढी रहेको र प्रतिव्यक्ति हिसाव गर्दा यो ८१ हजार भन्दा बढी रहेको देखिन्छ भने ऋणको प्रमुख स्रोतको रूपमा विश्व बैंक र एसियाली विकास बैंक देखिन्छन् जुन स्रोतबाट करीव ८० प्रतिशत भन्दा बढी नेपालले वैदेशिक ऋण लिने गरेको देखिन्छ । सोहि मात्रामा वैदेशिक अनुदान तथा सहायता पनि नेपालले विभिन्न द्विपक्षीय र बहुपक्षीय स्रोतबाट प्राप्त गरेको देखिन्छ तर यसको अर्थतन्त्रमा तथ्याकीय महत्व देखिँदैन । यसका साथै वैदेशिक मुद्रा प्राप्त गर्ने महत्वपूर्ण स्रोतको रूपमा लिईने वैदेशिक व्यापारको अवस्था पनि दयनियनै देखिन्छ । भारतसँग मात्रै करीब ८१ प्रतिशत भन्दा बढी व्यापार घाटा रहेको देखिन्छ । यसले नेपालको अर्थतन्त्रलाई थप परनिर्भरता बढाउँदै लगेको देखिन्छ ।

- राजनीतिक अस्थिरता र सरकार परिवर्तनको दर कायमै रहनु ।
- बेथिती, भ्रष्टाचार बढ्दै जानु ।
- बेरोजगारको दर बढ्दै जानु ।
- सार्वजनिक ऋण र सार्वजनिक खर्च अत्याधिक बढ्दै जानु ।
- व्यवस्था विरोधी आवाज बढ्दै जानु ।
- धर्म, जाती, भाषा तथा क्षेत्रीयता बिच द्वन्द्व उत्पन्न गराउने प्रयास भइरहनु ।
नेपालमा विगतदेखि वर्तमानसम्म शासन व्यवस्थापनमा होस् या सरकार सञ्चालनमा या विकास निर्माण तथा जनताको जीवनस्तर सुधारमा किन नहोस् समास्था उत्पन्न हुनुको एक मुख्य कारणको रूपमा नेपालको अर्थतन्त्रको दयनिय अवस्थालाई लिन सकिन्छ । अर्थतन्त्रलाई बलियो र आत्मनिर्भर बनाउन सकेमा यी समस्याहरूलाई समाधान गर्न सकिने देखिन्छ । यहाँ आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रका केहि पक्षहरूलाई समेटेर प्रयास गरिएको छ ।

बनाउन नसक्नुका केहि समस्याहरू :
- भूपरिवेष्ठिता ।
- ऋण र अनुदान कहिले सम्म लिने, कुन क्षेत्रमा लिने योजनाको अभाव ।
- आवश्यकता भन्दा सस्तो लोकप्रियताका लागि विकास योजना तय गरिनु ।
- संधीयता कार्यान्वयनका नाममा खर्च अत्याधिक बढाउँदै लैजानु ।
- आयात निर्यात योजनाको अभाव ।
- अत्याधिक मात्रामा सरकारी खर्चमा वृद्धि गर्दै लैजानु ।
- तीन तहका सरकारहरू बीच सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनमा समन्वयको अभाव ।
- व्यापार घाटा अत्याधिक बढ्दै जानु ।
- अनावश्यकरूपमा सरकारी दरबन्दी व्यवस्थित गर्न नसक्नु ।
- ठूला-ठूला निकायहरूबाट राजश्व संकलन गर्न नसक्नु/राजनीतिक वृत्तबाट विभिन्न नाममा कर मिनाहा गरिदिनु ।
- तीब्ररूपमा बढ्दै गएको भ्रष्टाचारलाई

नियन्त्रण गर्न नसक्नु ।
- औद्योगिकरणको अभाव भएका उद्योगहरू पनि बन्द हुँदै जानु ।
- सुशासनको अभाव ।
आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र प्राप्तिका बाधाहरू :
- ४२ हजार मेगावाट विद्युत उत्पादन गरि white doller भित्र्याउन सकिने ।
- विदेशी पर्यटक भित्र्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावना ।
- बन्द भएका उद्योगहरूलाई पुनः सञ्चालनमा ल्याउन सकिने ।
- औद्योगिकरण र वैदेशिक लगानी भित्र्याउन सकिने सम्भावना ।
- घरेलु र परम्परागत उद्योगलाई आधुनिक तरिकाले सञ्चालन गर्न सकिने ।
- सार्वजनिक खर्च कटौती र मितव्ययीता अपनाउन सकिने ।
- सरकारी कार्यालय र दरबन्दीलाई पुर्न संरचना गरी खर्च कटौती गर्न सकिने ।
- प्रदेश, सासद, मन्त्री तथा उच्च पदस्थ पदहरूको संख्यामा कटौती गर्न सकिने ।
- अथाहा प्राकृतिक स्रोत साधनको परिचालन गर्न सकिने ।
- दैनिक औषतमा २ हजारको दरले विदेशीएका युवा शक्तिलाई देश भित्रै विकास निर्माणमा लगाउन सकिने ।
- कृषि प्रधान देशलाई वास्तवमा कृषि प्रधानमा रूपान्तरण गर्न सकिने ।
अर्थतन्त्रलाई कुनै पनि देशको रक्तसञ्चारसँग तुलना गर्न सकिन्छ । यो ठिक छ भने सबै कुरा ठिक हुन्छ भने समस्या मूलक छ भने समस्याहरू थपिँदै जाने गर्दछन् । युद्धले भन्दा पहिला देश बिग्रानु छ भने अर्थतन्त्र बिग्रारिदिने पुग्दछ । पछिल्लो समय नेपालको अर्थतन्त्रलाई बिदेशीले बोकाइदिएको संधीयताको भारिले समस्या ग्रहस्त बनाईदिएको छ । अर्थतन्त्रका धेरै जसो सुचकहरू सन्तोषजनक अवस्थामा देखिँदैनन् भने वैदेशिक सहयोग र रेमिटान्सको भरमा देश सञ्चालन गरिरहेका छौं । देश टाट पल्टोस् तर यसलाई सुधार गर्न नेतृत्वले कुनै चासो देखाएको देखिँदैन । यहि कारण देशमा विभिन्न किसिमका समस्याहरू उत्पन्न भएका छन् । समस्याको मूलजड हो अर्थतन्त्र कमजोर हुनु । देशमा देखिएका समस्या समाधान गर्नु छ भने अर्थतन्त्र सुधारमा ध्यान दिनु जरुरी देखिन्छ । देशको आवश्यकता र औचित्य हेरेर विकास र प्रशासनिक योजनाहरू बनाऔं, देशको संरचना अर्थतन्त्र र देशको भूगोल अनुसार बनाऔं । वैदेशिक ऋण र सहयोगमा देशको प्रशासन सञ्चालन गर्ने पद्धतिको अन्त्य गरौं । अर्थतन्त्रलाई बलियो बनाउने क्षेत्रहरू खोजौं । खर्च मात्रै होइन आम्दानीका कुरा पनि गरौं । यस्तो भएमा देशलाई आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रतर्फ लान सकिने देखिन्छ भने यसबाट देशमा देखिएका समस्याहरू समाधान हुने देखिन्छ, अनि यसका लागि देशका राजनीतिक नेतृत्वले आफ्नो पार्टी भन्दा माथि देशलाई राखेर विकास योजना र देशको संरचना गर्न जरुरी देखिन्छ ।

(लेखक अर्थशास्त्रका प्राध्यापक समेत हुन् ।)

Table with 2 columns: Office/Institution Name and Address/Phone Number.

गणतन्त्र प्रतिनिधि

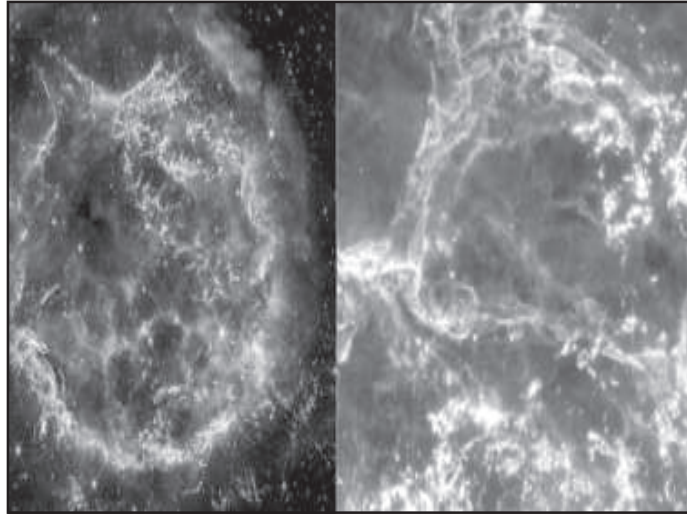

फुटेर सिसा जस्तै छरियो तारा

यो ब्रह्माण्ड रहस्यै रहस्यले भरिएको छ । हरेक दिन ब्रह्माण्डमा नयाँ नयाँ तारा फेला परिरहेका छन् । वैज्ञानिकहरूले सार्वजनिक गर्ने तस्वीरमा कहिले सुन्दर ब्रह्माण्ड देख्न पाइन्छ त कहिले विकराल । भर्खरै वैज्ञानिकहरूले शेरार गरेको तस्वीर र भिडियो पनि यस्तै छ ।

युरोपको अन्तरिक्ष एजेन्सी (ईएसए)ले आफ्नो इन्स्टाग्राम ह्यान्डलमा केही तस्वीर र भिडियो शेरार गरेको छ । यसले अन्तरिक्षको अहिलेसम्म नदेखिएको अनि अविश्वसनीय दृश्य देखाएको छ । जेम्स वेब टेलिस्कोपले खिचेको यो फोटोले ताराको सुपरनोभा अवशेषलाई देखाएको छ ।

यो तारा विस्फोट भएर सिसा जस्तै गरी छरिएको भिडियोमा देख्न पाइन्छ । 'सुपरनोभा अवशेष कैसओपिया ए (कैस ए)मा भएको हिंस्रक विस्फोटलाई यी वेबलेन्थले यस अघि

देख्न नपाइएको नीयर इन्फ्रारेड भ्यूमा देखाएको छ ।' पोस्टमा भनिएको छ । यो हाई-रिजोलुसन लुकेले विस्फोट हुनु अघि ताराको विस्तारित सेलको जटिल विवरण देखाएको बताइएको छ । यो पोस्टमा हजारौँ लाइक र भ्यु आएको छ । यो पोस्टमा टन्ने कमेन्ट पनि आइरहेको छ । फोटो नबुझेको

भएपनि दृश्य सुन्दर भएको एक युजरले कमेन्टमा लेखेका छन् । अर्का एक जनाले भने हाम्रो पर्यावरण कति विशाल छ भन्ने कुरा वास्तवमा डरलाग्दो भएको अनि यसले हरेकलाई बृहत् स्तरमा सोचन बाध्य बनाउने लेखेका छन् ।

-रातोपाटी डटकम

कक्षा १० मा अध्ययनरत सबिनले उडाए हवाईजहाज

बुद्धशान्ति गाउँपालिकास्थित आदर्श माध्यमिक विद्यालयमा कक्षा १० मा अध्ययनरत सबिन बाँस्कोटाले 'नमूना हवाईजहाज' बनाएर उडाउन सफल भएका छन् । उनले आठ महिना मिहेनत गरेर 'नमूना हवाईजहाज' बनाएका हुन् । बुद्धशान्ति गाउँपालिकाका अध्यक्ष मनोज प्रसाईं हालै सो जहाज उडाउँदा छात्र बाँस्कोटाको साथमा नै थिए । सो अवसरमा अध्यक्ष प्रसाईंले बाँस्कोटाको प्रतिभालाई अद्भुत बताए ।

निर्माणमा यतिधेरै चाख र क्षमता भएको देखेर आश्चर्य लागेको बुद्धशान्ति-१ का वडाध्यक्ष अनिल वामलेले बताए । "एउटा सानो भाइमा यस्तो प्रतिभा हुनु सामान्य हुँदैन, उनले भने, "हौसला र आर्थिक स्रोत हुने हो भने दुनियाँलाई छक्क पारेर देखाउने क्षमता रहेछ । उहाँले हामी सबैका अगाडि हवाईजहाज लगायत उपकरणहरू प्रदर्शनी गरेर देखाउनुभयो ।" सबिनकी आमा चेलीमायाले गहना र गाईबाखा बेचेर उपकरण बनाउन सहयोग गरेको बताए ।

विद्यालय जाँदा खाजा खान दिएको र २० पनि बचत गरेर र चार हजार बनाएको देखेपछि छोरोको चाहना पूरा गर्न आफूले गहना बेचेको उनले बताए । सानैदेखि तीक्ष्ण दिमागको सबिनमा घरका रेडियो र ब्याट्री खोलेर जोड्न रमाउने चकचके स्वभाव थियो । चेलीमायाका अनुसार नयाँ किनेर ल्याएका रेडियो, टर्च लाइट र मोबाइल उपकरण सबै बिगाने र बनाउने गरेर सबिनले सुरुमा घरमा हैरानी दिने गरेका थिए । "असाध्यै चुलबुले र तेज दिमागवाला थियो", छोराको बाल्यकाल सम्झँदै आमा चेलीमाया भन्छन्, "दुःख गरेर कमाएको पैसाले ल्याएको सामान भत्काएर हैरान नै पार्थ्यो ।" तर, अहिले हवाईजहाज समेत बनाएर उडाउन थालेपछि परिवारका सबै खुशी छन् । सबिनले बनाएको अर्को सामान बिजुली साइकल हो । चलिरेहेको पाइडल साइकलमा उनले आफूद्वारा निर्मित ब्याट्री जोडेका छन् । उक्त ब्याट्री चार्ज गर्न सकिने र एकपटक चार्ज गरेपछि साइकललाई दिनभरि कुदाउन सकिने उनको दाबी छ । बिजुली साइकल बनाउन र २० हजार खर्च भएको छ । बिग्रेको चार्जर र एडप्टर जोडेर 'गल्स सेफ्टी' नामको नयाँ डिभाइस उनले बनाएका छन् । जसले कुनै पनि युवतीलाई दुर्व्यवहार भएमा बिजुलीको करेन्ट प्रवाह गरिदिने

-रातोपाटी डटकम

अब काठबाट बल्नेछ स्मार्टफोनको डिस्प्ले !

धेरै खालका डिभाइसको डिस्प्लेका लागि काँच वा प्लास्टिकको प्रयोग हुने गरेको छ । तर भविष्यमा एउटा तेश्रो वस्तुको पनि यसमा प्रयोग सकिने सम्भावना देखिएको छ । भविष्यमा तपाईंको स्मार्टफोनको स्क्रिन अर्थात् डिस्प्ले काठबाट बनेको पदार्थले तयार हुनेछ । वैज्ञानिकहरूले एउटा पारदर्शी काठ निर्माणमा काम गरिरहेका छन् जसको प्रयोग भविष्यमा स्मार्टफोन लगायतका विद्युतीय उपकरणहरूको डिस्प्ले बनाउनमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

साइन्टिफिक अमेरिकनमा प्रकाशित एक रिपोर्टमा स्विडेनस्थित केटिएच रोयल इन्स्टिट्यूट अफ टेक्नोलोजीका शोधकर्ता लार्स बर्गलुण्ड तथा अमेरिकास्थित मेरिल्याण्ड विश्वविद्यालयका शोधकर्ताहरूले पारदर्शी काठका बारेमा गरेको अनुसन्धानको विवरण दिइएको छ । पारदर्शी काठका विषयमा वर्षौंदेखिको अनुसन्धान पश्चात् भविष्यमा यसलाई विभिन्न काममा उपयोग गर्न सकिने आशाजनक वस्तुका रूपमा हेर्न थालिएको छ । के कुनै काठ पारदर्शी हुनसक्छ ? यो हामीलाई भ्रुवाङ्कित विश्वास नलान्ने कुरा हो । अखिर काठलाई कसरी पारदर्शी बनाउने ? काठलाई पारदर्शी बनाउने प्रक्रियामा काठबाट लिगनिन नामक पदार्थलाई हटाइन्छ । गूँदजस्तो यो पदार्थले काठमा टयुबजस्ता कोशिकाहरूलाई बाँधेको हुन्छ जुन पूरै रुखमा पानी तथा पोषक तत्वलाई एकसाथ पूराउँछ र रुखलाई

खैरो रंग प्रदान गर्न मद्दत गर्दछ । काठको रंग हटाउनका लागि शोधकर्ताहरूले ब्लिच गरेर लिगनिन हटाइदिए र पारदर्शी बनाउनका लागि यसमा एपोक्सी रोल भरिदिए । मेरिल्याण्ड विश्वविद्यालयमा शोधकर्ता बर्गलुण्ड र प्रमुख वैज्ञानिक लियोग्बिङका अनुसार पारदर्शी काठको मिलिमिटर मोटो पत्रबाट ८० देखि ९० प्रतिशत सम्म प्रकाश छिर्न सक्दछ । जब त्यो पत्र एक सेन्टिमिटर मोटो हुन्छ, तब त्यसबाट प्रकाश छिर्न मुस्किल पर्दछ । दबावका कारण काठ कति

छिटो भाँचिन्छ भन्ने कुरा आँकलन गर्न गरिएको परीक्षणका क्रममा पारदर्शी काठ प्लेक्सीग्लास भन्दा ३ गुणा तथा काँचभन्दा १० गुणा धेरै बलियो हुने गरेको पाइयो । पातलो भएका कारणले गर्दा पारदर्शी काठलाई प्लास्टिक तथा काँचको विकल्पको रूपमा हेरिएको छ । त्यसैले आगामी दिनमा स्मार्टफोन, कम्प्युटर तथा अन्य उपकरणका स्क्रिनमा प्लास्टिक वा काँचको साटो यहाँ पारदर्शी काठको प्रयोग हुने आशा गरिएको छ ।

-अनलाइन खबर डटकम

डिजिटल स्थानीय तह किन र कसरी बनाउने ?

विष्णुप्रसाद खनाल
संघीय नेपालको नेपालको संविधान २०७२ अनुसार स्थानीय तहले खास गरी नगर प्रहरी सञ्चालन, सहकारी संस्था सञ्चालन, स्थानीय कर, सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विज्ञापन कर, व्यवसाय कर, भूमिकर, दण्ड जरिवाना, मनोरञ्जन कर, मालपोत संकलन, स्थानीय सेवाको संकलन एवं, स्थानीय सेवाको संकलन, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन, स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलन गर्ने जस्ता कार्य गर्दछ । स्थानीय तहको क्षेत्राधिकार पर्याप्त भए पनि कार्यान्वयन पक्ष व्यवस्थित हुन सकेको छैन । जब जनतासँग जोडिने कुराहरूमा पारदर्शी, स्पष्टता र जवाफदेही नभएसम्म त्यसले प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्न सक्दैन । अबको समयमा जनतालाई सेवा प्रवाह गर्ने सन्दर्भमा डिजिटलाइजेशन आवश्यक छ तर डिजिटलाइजेशन कसरी गर्ने भन्ने योजना न त स्थानीय सरकारसँग छ न त कर्मचारी तन्त्रसँग छ ।

महत्वपूर्ण सवाल भनेको स्थानीय तहका राखिएको अभिलेखलाई व्यवस्थित नहुँदासम्म त्यसले प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्न नसक्ने भएको कारण तथ्यांक संकलन र त्यसको प्रभावकारी व्यवस्थापनको हो । तर नेपालमा जहिले पनि टप टु बटम शैलीमा कार्यक्रम तय हुनेगर्दछन् । जब केन्द्रबाट कार्यक्रम प्रवेश हुँदै स्थानीय तहमा पुग्दछ तब त्यसले प्रभावकारिता ल्याउन नसक्ने कुरा हाम्रो इतिहासले देखाइसकेको छ । कोठाभित्र बसेर तय गरिने कार्यक्रमले जनताको समस्या बुझ्न सक्दैनन् । इतिहासका घटनाक्रमलाई हेर्ने हो भने विभिन्न कार्यक्रम तयार हुन्छन् । बजेट निकाशा हुन्छ । काम गरेजस्तो देखाइन्छ तर कार्यक्रम पक्ष थितलो देखाइन्छ ।

तथ्यांक संकलनका लागि विद्युतीय माध्यमबाट गर्ने गरिन्छ । प्रश्नावली वा कागजात संकलनमार्फत गर्ने गरिन्छ । यदि तथ्यांक संकलनमा कुनै पनि विवरण छुट्टा गएमा त्यसले डिजिटलाइजेशनमा सोभै प्रभाव पार्ने गर्दछ । तथ्यांक संकलनमार्फत विस्तृत विवरणको संकलन गरेपश्चात् त्यसलाई अभिलेखीकरण गर्ने गरिन्छ । अभिलेखीकरण गर्दा चुस्त दुरुस्त अभिलेख भएन भने त्यसले प्रभावकारिता ल्याउन सक्दैन । अभिलेख तयार भएपछि त्यसबाट पार्श्वचित्र, वृत्तचित्र, अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजना फरक कुरा हो भने भने डिजिटलाइजेशनको कुरा फरक कुरा हो । त्यसलाई निश्चित कोडमा बदली कोडमार्फत सेवा प्रवाह गर्ने प्रणाली नै डिजिटलाइजेशन हो । अनलाइन कार्यमा तयार हुन्छ । काम गरेजस्तो देखाइन्छ तर कार्यक्रम पक्ष थितलो भए पनि योजनाहरू असफल हुन्छ । व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरू किन असफल भए भन्नेतर्फ राज्यको ध्यान

नै पुग्न सकेको छैन । स्थायीय तहलाई कसरी डिजिटल बनाउने भन्ने खाका तयार नहुँदासम्म त्यसको लागि बन्ने कार्यक्रमले खासै अर्थ राख्दैन । म आफैं पनि अनुसन्धानको विद्यार्थी भएकाले जबसम्म अनुसन्धान प्रभावकारी रूपमा गरिँदैन । तथ्यांक संकलन प्रभावकारी रूपमा हुँदैन तबसम्म जति नै कार्यक्रम आए पनि त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन सक्दैन । डिजिटलाइजेशनका केही सेवाको व्यवस्थापन, स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलन गर्ने जस्ता कार्य गर्नुपर्ने गर्छ । सबैभन्दा पहिलो चरण भनेको अवलोकन हो किनभने कुनै ठाउँका के छ भन्ने कुरा नै थाह नभएसम्म त्यो क्षेत्रलाई बुझ्न सकिँदैन । त्यसैगरी दोस्रो चरण भनेको क्षेत्रलाई कोडिङ गर्ने गरिन्छ । अर्थात् कुन क्षेत्रमा कति घरधुरी छन्, कति संस्था वा निकाय छन्, कति कार्यालय छन्, त्यसको अभिलेख तयार गर्ने गरिन्छ । तेस्रो चरण भनेको तथ्यांक संकलनको चरण हो ।

विष्णुप्रसाद खनाल
नै पुग्न सकेको छैन । स्थायीय तहलाई कसरी डिजिटल बनाउने भन्ने खाका तयार नहुँदासम्म त्यसको लागि बन्ने कार्यक्रमले खासै अर्थ राख्दैन । म आफैं पनि अनुसन्धानको विद्यार्थी भएकाले जबसम्म अनुसन्धान प्रभावकारी रूपमा गरिँदैन । तथ्यांक संकलन प्रभावकारी रूपमा हुँदैन तबसम्म जति नै कार्यक्रम आए पनि त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन सक्दैन । डिजिटलाइजेशनका केही सेवाको व्यवस्थापन, स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलन गर्ने जस्ता कार्य गर्नुपर्ने गर्छ । सबैभन्दा पहिलो चरण भनेको अवलोकन हो किनभने कुनै ठाउँका के छ भन्ने कुरा नै थाह नभएसम्म त्यो क्षेत्रलाई बुझ्न सकिँदैन । त्यसैगरी दोस्रो चरण भनेको क्षेत्रलाई कोडिङ गर्ने गरिन्छ । अर्थात् कुन क्षेत्रमा कति घरधुरी छन्, कति संस्था वा निकाय छन्, कति कार्यालय छन्, त्यसको अभिलेख तयार गर्ने गरिन्छ । तेस्रो चरण भनेको तथ्यांक संकलनको चरण हो ।

आजको विज्ञान र प्रविधिको युगमा अभिलेख व्यवस्थापन गर्न विभिन्न माध्यम (अनलाइन, कम्प्युटर, रजिष्टर, वेबसाइट, एप तथा प्रणालीहरू, कोड सिस्टम) उपलब्ध छन् । जसको उचित प्रयोगले नै संसार आज एक सानो गाउँमा रूपान्तरण भएको छ र यो अब एउटा घरमा रूपान्तरण गर्ने बेला आएको छ । एउटा निश्चित अंकमा अभिलेख राख्ने प्रणाली जसले हरेक व्यक्तिको जीवनकालमा एक पटकमात्र सर्भे गरी अभिलेख राख्ने गर्दछ रसोही कोडको माध्यमद्वारा सेवा प्रवाह गर्ने गरिन्छ । यो अत्यन्तै उच्चतम प्रविधि हो । जुन कोड सम्बन्धित व्यक्तिको फिंगर प्रिन्ट र रेटिनास्थानले मात्र खोल्न सक्ने व्यवस्था हुन्छ ।

-इतिहास टाइम्स डटकम

रैनादेवी छहरा गाउँसभाको १५ औं अधिवेशन सुरु

कृष्ण पोखरेल
पाल्पा, पुस २३/जिल्लाको रैनादेवी छहरा गाउँपालिका गाउँसभाको १५ औं अधिवेशन सुरु भएको छ । स्थानीय तहले बर्षे अधिवेशन र हिउँदे अधिवेशन गरी वार्षिक रूपमा दुई पटक अधिवेशन गर्नुपर्ने संवैधानिक व्यवस्था अनुसार गाउँपालिकाले १५ औं अधिवेशन आइतबारदेखि सुरु गरेको हो ।

अधिवेशनबाट पालिकालाई आवश्यक पर्ने कानूनहरू पारित गर्ने विभिन्न समितिहरूको वार्षिक प्रतिवेदनहरू पेश गरी आवश्यक छलफल गर्ने कार्यसूची रहेको गाउँपालिकाका अध्यक्ष रुक्माङ्गत भट्टराईले बताए । अधिवेशनमा उपाध्यक्ष एवं न्यायिक समितिका संयोजक युवराज थापाले न्यायिक समितिको प्रतिवेदन र राजश्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन सभामा पेश गरेका छन् । यसैगरी सार्वजनिक लेखा समितिका संयोजक वीरबहादुर पोखरेलले लेखा समितिको प्रतिवेदन, सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकास समितिका संयोजक सोम बहादुर दलामीले सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकास समितिको प्रतिवेदन, आर्थिक विकास समितिका

संयोजक प्रदिप पौडेलले आर्थिक विकास समितिको प्रतिवेदन सभामा पेश गरेका छन् ।

यसैगरी सामाजिक विकास समितिका संयोजक हुमानसिंह कार्कीले सामाजिक विकास समितिको प्रतिवेदन, पूर्वाधार विकास समितिका संयोजक लक्ष्मण हिताडले पूर्वाधार विकास समितिको प्रतिवेदन र वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक महेश बरालले वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको प्रतिवेदन पेश गरेका छन् । गाउँपालिकाको हिउँदे अधिवेशनमा छलफलका लागि विभिन्न विधेयकहरू दर्ता भएका छन् । हिउँदे अधिवेशनमा

दलित सशक्तीकरण तथा विकास गर्ने सम्बन्धमा बनेको विधेयक, निजी वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, कृषक समूह गठन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, विद्यालय नर्स कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका र सार्वजनिक जग्गामा वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यविधि पेश भएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत एवं सभाका सचिव कृष्णप्रसाद तिमिल्सिनाले बताए । अधिवेशनको शुभारम्भ गाउँपालिकाका अध्यक्ष रुक्माङ्गत भट्टराईले गरेका थिए । अधिवेशनमा युवराज थापा, प्रवक्ता देवेन्द्र पुन, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत कृष्ण प्रसाद तिमिल्सिना, वडा अध्यक्ष सदस्यहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

तिनाउको चौमासिक सार्वजनिक सुनुवाई

पाल्पा, पुस २३/जिल्लाको तिनाउ गाउँपालिका पाल्पाले प्रथम चौमासिक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरेको छ । प्रथम चौमासिकमा सञ्चालन गरेका योजना कार्यक्रम बजेट खर्चको जानकारी दिन र नागरिकहरूको सेवा प्रवाहप्रतिको गुनासो जिज्ञासा बुझी सुशासन कायम गर्ने उद्देश्यले पालिकाले सार्वजनिक सुनुवाई गरेको हो ।

कार्यक्रममा गाउँपालिकाले हालसम्म १८.८६ प्रतिशत वित्ति प्रगती हासिल गरेको प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छ । चालु आर्थिक बर्षमा ५१ करोड ३२ लाख विनियोजन भएकोमा हालसम्म ९ करोड ६८ लाख खर्च भएको छ । जसमा चालुतर्फ ८ करोड ३९ लाख खर्च भई २२.७९ प्रतिशत प्रगति भएको र पुँजीगत तर्फ १ करोड २८ लाख खर्च भई ८.८८ प्रतिशत प्रगति भएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । हालसम्म उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन हुने योजना २ सय २१ वटा योजना मध्ये ६० वटा सम्पन्न भएको १ वटा मात्र सम्पन्न भएको, १६० वटा योजना सम्पन्न हुन बाँकी रहेका छन् । ६ वटै वडामा घुमि शिविर सञ्चालन गरिएको जानकारी गराईएको छ । कार्यक्रममा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लेखबहादुर बस्नेतले शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा, स्वास्थ्य

शाखा, कृषि विकास शाखा, पशु सेवा, आर्थिक प्रशासन शाखा, योजना शाखा, भौतिक पूर्वाधार शाखा, विपद् व्यवस्थापन, सहकारी, समृद्धिको लागि वन, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण, न्यायिक समिति, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लगायतका विषयमा भएका कार्य प्रगति जानकारी गराएका थिए ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बस्नेतले जनताले उठाएक गुनासाहरूको पनि जवाफ दिएका थिए । कार्यक्रममा वडा नं २ का निवर्तमान वडा अध्यक्ष राजेश श्रेष्ठले सार्वजनिक सुनुवाई व्यापक जनताको सहभागितामा गर्नुपर्नेमा जोड दिए । प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले काम गर्दा सबै पक्षसँग समन्वय गरेर काम गर्न श्रेष्ठले सुझाव दिए । वडा नं ४ का लालबहादुर दलामीले पालिकाले हरेक किसिमको सिफारिसमा दस्तुत लिने गरेको काम गर्न समस्या परेको बताए । वडा नं २ का विष्णु सापकोटा वडा नं ३ का कमल श्रेष्ठले तिनाउ गाउँपालिकाले जनतासँग कर बढी उठाएकाले घटाउनुपर्नेमा जोड दिए । स्थानीय खगेन्द्र केसीले सार्वजनिक सुनुवाई व्यस्थित वैज्ञानिक बनाउनुपर्ने, उपभोक्ता समितिमैत्री पालिका बनाउनुपर्ने, ठेक्काका कामहरू गुणस्तरीय हुनुपर्ने, उपभोक्ताले जिल्ला दररेट अनुसार काम गर्न नसक्ने, सिद्धबाबा

सुरुमार्गमा निस्केको ढुङ्गाको कर पालिकाले लिनुपर्ने, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अधिकांश समय कार्यालयमै बसेर जनताको सेवा गर्नुपर्ने बताएका छन् । कार्यक्रममा नेकपा एमालेका विकास अर्याल, नेकपा एकिकृतका अरविन्द पाण्डेले खानीसँग समन्वय गरेर खाल्टा खुल्ती परेका सडकहरूलाई स्तरउन्नती गर्नुपर्ने, बजार अनुगमनलाई नियमित गर्नुपर्ने सुझाव दिएका थिए । कार्यक्रममा गाउँपालिकाका अध्यक्ष प्रेम श्रेष्ठले सार्वजनिक चासोका विषयवस्तुहरूमा जनताले आवाज उठाउने, आलोचनात्मक सुझाव दिने, भएका कमिकमजोरहरू औल्याई दिएर जनप्रतिनिधी, कर्मचारी र जनताहर मिलेर नै तिनाउको विकास गर्न सकिने बताए । अहिले जिल्ला दररेटको कारण उपभोक्ता समितिलाई काम गर्न निकै कठिनाई भएकाले सबैको पहलमा जिल्ला दररेट सञ्चालन गर्नेमा अध्यक्ष श्रेष्ठले जोड दिए । कार्यक्रममा उपाध्यक्ष लालबहादुर थापा, शिक्षा अधिकृत लक्ष्मी कुवैर, ईन्जिनियर किशन कुवैर, वडा नं २ का वडा अध्यक्ष यादव अर्यालले उठेका गुनासाहरूको जवाफ दिएका थिए । गाउँपालिकाकाको आयोजनामा भएको सार्वजनिक सुनुवाईको सहजीकरण पाल्पा विकास केन्द्रका कार्यक्रम संयोजक किरण कौशलले गरेका थिए ।

खेलकुद समाचार

नाडालले अस्ट्रेलियन ओपन नखेले

काठमाडौं, पुस २३/प्रभावशाली स्पेनिस टेनिस खेलाडी राफेल नाडालले चर्चित ग्रान्डस्लाम प्रतियोगिता अस्ट्रेलियन ओपनमा सहभागिता नजनाउने भएका छन् । ३७ वर्षीय अनुभवी खेलाडी नाडालले स्वास्थ्य समस्याका कारण अन्तिम समयमा आएर प्रतियोगिताबाट नाम फिर्ता लिएको जनाएका छन् ।

अस्ट्रेलियन ओपन यसै महिना मेलबर्नमा सुरु हुँदैछ । 'स्वास्थ्य समस्याका कारण मैले वर्षको पहिलो ग्रान्डस्लाम प्रतियोगिता नखेल्ने निर्णय गरेको छु । मांसपेशी सम्बन्धि समस्याले मलाई पिरोलेको छ । पक्कै पनि यो निर्णय लिनु मेरा लागि सहज थिएन', उनले सामाजिक सञ्जाल एक्स (साविकको ट्वीटर) मार्फत भनेका छन् । नाडालले हालसम्म २२ पटक ग्रान्डस्लाम प्रतियोगिताको उपाधि चुम्नसकेका छन् । उनले अस्ट्रेलियन ओपनको उपाधि पनि दुई पटक जितेका छन् । उनले सन् २००९ र सन् २०२२ मा अस्ट्रेलियन ओपनको एकल उपाधि जितेका थिए । नाडालले दुई पटक विम्बल्डनको उपाधि पनि चुम्नेका छन् । उनले सन् २००८ र सन् २०१० मा विम्बल्डनको एकल उपाधि जितेका थिए । उनले सबैभन्दा बढी १४ पटक फ्रेंच ओपनको उपाधि हात पारेका छन् । यसका अतिरिक्त उनले चार पटक यूएस ओपनको उपाधि पनि जितेका छन् ।

अर्थ/कर्पोरेट समाचार

नेप्से परिसूचकमा सुधार

पाल्पा, पुस २३/नेपाल स्टक एक्सचेंज (नेप्से) परिसूचकमा सुधार देखिएको छ । सोमबार नेप्से परिसूचकमा ३६ दशमलव ५७ अंकको सुधार देखिएको हो । सुधार आएसँगै नेप्से परिसूचक एक दशमलव ८० प्रतिशतले बढेर दुई हजार ५९ दशमलव ४९ को बिन्दुमा कायम भएको छ ।

तीन सय नौ कम्पनीको एक करोड ३७ लाख नौ हजार दुई सय ७६ किता शेयर ९९ हजार पाँच सय २४ पटक खरिद बिक्री हुँदा रू चार अर्ब ६७ करोड ५२ लाख २४ हजार नौ सय छ बराबरको कारोबार भएको छ । म्युचुअल फन्ड शून्य दशमलव ०१ प्रतिशतले घटेको छ भने अरू सबै समूहको उपसूचक बढेको छ । सबैभन्दा बढी जीवन बीमा समूह तीन दशमलव ७२ र अन्य समूह दुई दशमलव ५७ प्रतिशतले बढेको छ ।

चारवटा कम्पनीको शेयर मूल्यमा सकारात्मक सर्किट लागेको छ । सिङ्गी हाइड्रो इनर्जी लिमिटेड, मोदी इनर्जी लिमिटेड, त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड र मुक्तिनाथ कृषि कम्पनी लिमिटेडको शेयर मूल्यमा १० प्रतिशतको वृद्धि देखिएको हो ।

सबैभन्दा बढी गुमाउनेमा नारायणी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडको शेयर मूल्यमा पाँच दशमलव ४६ प्रतिशतको गिरावट देखिएको छ । कारोबार रकमका आधारमा सबैभन्दा धेरै सोनापुर मिनरल्स एन्ड आयल लिमिटेडको रू २१ करोड ८४ लाख ८२ हजार आठ सय ८० बराबरको कारोबार भएको छ । कारोबार भएका शेयर संख्याका आधारमा भने सबैभन्दा धेरै नेपाल इन्फ्रस्ट्रक्चर बैंक लिमिटेडको पाँच लाख २६ हजार तीन सय ९३ किता शेयर किनबेच भएको छ ।

वर्गिकृत डिस्प्ले
१ X ५ साइजमा मात्र
वर्गिकृत डिस्प्लेमा विज्ञापन दिनुहोस् व्यवसाय बढाउनुहोस् ।
सम्पर्क: ०७५-५२०६०१

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

हाम्रा शुभेच्छुक, मित्र, सामाजिक व्यक्तित्व, युवा नेता **अर्जुन कार्की पाल्पा जेसीजको वर्ष २०२४ का लागि अध्यक्ष** जस्तो गरिमामय पदमा निर्विरोध निर्वाचित हुनभएकोमा उहाँ लगायत सम्पूर्ण पदाधिकारीहरूलाई **हार्दिक बधाई** तथा सफल कार्यकालको **शुभकामना** व्यक्त गर्दछौं ।

हरिकृष्ण शर्मा
शाखा प्रबन्धक
एवं
एन आइसी एसिया बैंक लि.
तानसेन, पाल्पा शाखा परिवार

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जन्चेतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट
शितालपाटी .कम
www.shitalpati.com डिजिटल पत्रिका